

2024. Vol. 9, No. 5. P. 513–530. DOI: <https://doi.org/10.1080/23789689.2024.2356492>

9. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5): February 2022 – December 2025. Washington, DC : World Bank, 2026. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099022026094036395> (дата звернення: 31.07.2026).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-651-8-61>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ВОДНО-ІНЖЕНЕРНОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Савіна Наталія Борисівна

*докторка економічних наук, професорка,
заслужений діяч науки і техніки України,
проректорка з наукової роботи та міжнародних зв'язків,
Національний університет водного господарства та
природокористування
м. Рівне, Україна*

Куницький Сергій Олегович

*кандидат технічних наук, старший дослідник,
провідний науковий співробітник науково-дослідної частини,
Національний університет водного господарства та
природокористування
м. Рівне, Україна*

Вступ та актуальність. Повномасштабна війна кардинально змінила систему координат для вищої школи України. Особливе навантаження сьогодні лягає на регіональні галузеві університети, які змушені не просто тримати удар і виживати, а й паралельно ставати головними інтелектуальними центрами для майбутньої відбудови країни. Для Національного університету водного господарства та природокористування, як передового в державі закладу водного профілю, цей виклик став точкою корінного переосмислення всієї роботи. Сьогодні ми вимірюємо власну стійкість не звітами, а реальною здатністю готувати інженерні кадри без втрати якості, інтегрувати наших вчених у стратегічні водні підприємства та оперативно реагувати на критичні запити держави [3, с. 46].

Цифрова екосистема та нормативна стійкість університету. Оскільки Рівненщина залишається відносно безпечним регіоном, НУВГП зміг узяти на себе роль стабільного науково-освітнього хабу західного регіону. Проте фізична безпека — це лише частина справи. Справжнім фундаментом нашої стійкості стала внутрішня цифрова екосистема. Завдяки розгалуженій мережі Moodle, зокрема нашому спеціалізованому серверу exam.nuwm.edu.ua, та хмарним технологіям, викладачі та студенти не втрачають зв'язку навіть під час тривалих повітряних тривог чи екстрених відключень світла.

Окремо варто згадати про захист нашого інтелектуального капіталу. Завдяки роботі інституційного репозиторію НУВГП (<https://ep3.nuwm.edu.ua/>) на базі системи EPrints, усі наукові здобутки, силабуси та методичні комплекси надійно збережені у відкритому цифровому просторі, що виключає ризик втрати унікальних знань через фізичне руйнування інфраструктури. Разом із цим ми вчасно адаптували нормативну базу університету. Оновлені Положення СВЗЯВО (Системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти) дозволили нам не спустити планку: навіть на відстані ми чітко контролюємо якість навчання та підтримуємо сувору академічну доброчесність під час перевірки кваліфікаційних робіт [3, с. 49].

Науково-технічна відповідь НУВГП на виклики війни. Воєнний стан змусив нас миттєво переорієнтувати вектори наукових досліджень на реальні, «гарячі» потреби держави. Наші вчені та кафедри сьогодні тримають свій інженерний фронт за кількома критичними напрямками.

По-перше, це водна безпека. Після масштабних терактів на гідроспорадах та підривів гребель фахівці університету включилися в експертну оцінку екологічних збитків і моніторингу якості води. Ми розробляємо та вдосконалюємо системи очищення, які здатні забезпечити питною водою населення, промислові підприємства та споживачів деокупованих територій [4, с. 115]. По-друге, це будівельна інженерія. Наші науковці проектують високоефективні швидкокомтовані конструкції для захисту цивільного населення та експериментують із новими рецептурами будматеріалів (зокрема з використанням промислових відходів), щоб пришвидшити відновлення критичної інфраструктури. Нарешті, екологічний напрям займається розробкою методів рекультивациі і ремедіації земель та відновлення унікальних природних ландшафтів, понівечених вибухами та отруєних токсичними залишками боєприпасів [4, с. 119].

Міжнародна грантова інтеграція як фактор розвитку. Бюджетний дефіцит воєнного часу — це реальність, у якій доводиться працювати. Проте для НУВГП це стало стимулом максимально активізувати міжнародну інтернаціоналізацію. Ми не просто шукаємо підтримки, а

пропонуємо європейським колегам рівноправне партнерство. Наприклад, у межах проєктів «Масштабована система електронного документообігу в університетах як інструмент підвищення інституційної ефективності, автономності та євроінтеграції», «Посилення цифрових навичок у вищій освіті у водному секторі», «Досконалість у взаємодії з випускниками: розбудова спроможності університетів для сталого залучення випускників» (Erasmus+) ми успішно реалізуємо програму SEDWU – спрямована на цифровізацію робочих процесів; проєкти «Німецько-українська мережа аграрних університетів», «Українсько-німецька викладацька мережа для цифрової трансформації екологічної освіти» (DAAD), «Роль університетів у післявоєнній відбудові української гідроенергетики» – орієнтований на інновації у точному землеробстві; «Створення концепції NetZero для міста Рівне» (Horizon 2020) – проєкт, завдяки якому Рівне стало першим і єдиним містом в Україні, відібраним до європейської програми пілотних міст NetZeroCities, де впроваджується стратегія декарбонізації; Міжнародні проєкти НУБГП у контексті Цілей сталого розвитку ООН – COIL-проєкти: «Глобальні зміни клімату та декарбонізація» з Карибським університетом, «Альтернативні та відновлювальні джерела енергії. Біоенергетика» з Технологічним університетом в Канкуні, «Дисруптивна інновація (підривна інновація)» з Автономним університетом Куїдад Хуарес (Мексика), «Цілі сталого розвитку: міжкультурний обмін» з Приватним Університетом Валле (Universidad Privada del Valle) (Болівія), тощо.

Крім того, НУБГП став активним учасником великих міжнародних наукових консорціумів, таких як екологічний проєкт SafeCREW «Кліматично-стійке управління для безпечних систем водопостачання з дезінфікованою та знезараженою водою» та грантова програма INTERADIS. Це дає нашим науковим школам потужне фінансове підживлення через європейські фонди. Головне, що завдяки моделі «віртуальної мобільності» українські дослідники працюють над світовими науковими завданнями безпосередньо з дому. Це наш дієвий інструмент боротьби з незворотним «відтоком кадрів», який допомагає втримувати талановиту молодь в Україні [5, с. 12].

Висновки. Досвід нашого університету чітко показує, що життєздатність вищої школи в часи криз тримається на швидкості її реакції на запити суспільства та економіки. Ми переконані, що на державному рівні стратегічним рішенням має стати впровадження кластерної моделі освіти. Галузеві університети повинні стати опорними точками відновлення країни. НУБГП один з провідних закладів вищої освіти, що здатен координувати процеси відбудови водного господарства, модернізацію меліоративних систем та відновлення

інженерної інфраструктури України відповідно до довгострокових національних стратегій розвитку.

Література

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII / Верховної Ради України. URL: rada.gov.ua (дата звернення: 25.08.2026).
2. Національна стратегія освіти і науки України до 2030 року : розпорядження Кабінету Міністрів України. Міністерство освіти і науки України. Київ, 2023. 48 с.
3. Савіна Н. Б., Шинкарук Л. В. Інституційна стійкість університетів в умовах воєнного стану та глобальних викликів. *Економіка та управління національним господарством*. 2024. № 3 (52). С. 45–51.
4. Клименко М. О., Бедункова О. О. Екологічні наслідки військових дій для водних екосистем України та стратегії їх відновлення. *Вісник НУБГП. Серія: Сільськогосподарські науки*. 2025. Вип. 2 (102). С. 112–121.
5. European Commission. European Research Area and Ukraine: fostering resilience and integration in Horizon Europe. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2025. 34 p.
6. Національний університет водного господарства та природокористування. Міжнародні проєкти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nuwm.edu.ua/activity/mizhnarodna/mizhnarodniproiektu/> (дата звернення: 24.08.2026).
7. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/848-19> (дата звернення: 22.08.2026).
8. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/40-15> (дата звернення: 22.08.2026).
9. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р. Міністерство освіти і науки України. URL: Сторінка Стратегії МОН (дата звернення: 22.08.2026).